

2014. október 16. - **Nemcsak országunk, de mindannyiunk egyéni életvitelébe is, ami legnagyobb hatással beleavatkozott, az a kommunizmus volt.**

Egyaránt mint ideológia, mint egypártidiktatúra, mint államforma. Akit a kommunizmus, mint ideológia megfogott, az önmagát igazította az eszmeiség életrendjéhez meggyőződéses alapon, a többiek az alkalmazott terror győzte meg arról, hogy nincs alternatíva.

A magyar népnek 45 éven át kellett alkalmazkodni ehhez az életrendhez, aminek már megjelenése is véres terror által történt 1919-ben és 1945-ben egyaránt.

Szörnyű tapasztalat érte a magyar népet 1956-ban, amikor a nyugati országokban csalódott, mert minden információ szerint a vasfüggöny másik oldalán a kommunizmussal ellentétes létforma adott lehetőséget embereknek, országoknak normális életet élni.

A politika mezőnyén a nyugati országok, élükön az Amerikai Egyesült Államokkal, hirdették szembenállásukat mind a kommunista eszmével, mind a Szovjetunióval. Ez adott erőt a magyar népnek ahhoz, hogy egy nagyon ígéretes politikai konstellációban akár a legnagyobb áldozatot is hajlandó volt meghozni a szabadság visszaszerzéséért.

Ideje lenne széles társadalmi körben tisztázni ennek a rejtélyes történelmi tapasztalatnak a hátterét.

Régi talánya a száz évre visszaemlékező magyarnak, hogy honnét is eredt az az eladdig ismeretlen politikai vagy inkább bűnügyi képlet, ami 1919-ben rátört az országra, felforgatta annak társadalmi és jogrendjét, gúnyolta ezeréves nemzeti múltját, támadta keresztény erkölcsét, és olyan államrendet erőltetett a háborúban elvérzett országra, amelynek „törvényes” rendjét terrorista különítmények tartották fenn. Ellentétben mindazzal, amiknek hírével közeledett a háborús szenvedésektől, nélkülözésektől, halottaikat gyászoló társadalomhoz, amik szerint új életrend köszönt az emberiségre, ami békét és bőséget hoz a szenvedőknek, elnyomottaknak.

Nyugaton, akár már Bécsben is, politikai menedéket adtak az őszirózsás forradalom és abból kivöröslött 133 napos vérengzés bűnöseinek. Mély hallgatás követte a Horthy Miklós által 1933-ban megfogalmazott, és a világ összes államfőinek megküldött memorandumot, amelyben felhívta a figyelmüket a kommunizmus veszélyére. Ma sem akarják megérteni Nyugaton, hogy nem a németek iránti, netán éppen politikai kurzusuk iránti vonzalomból, hanem pusztán létünk, ezeréves kultúránk, keresztény államiságunk védelmében fogtunk fegyvert az orosz és bolsevista fenyegetés elhárítására, tehát védekezésül. Ezt a védekezést 1956 nemzeti forradalma a nagyvilág előtt igazolta. Amely után szemébe mondhattuk ausztrál barátainknak, hogy mi a jó oldalon harcoltunk.

Ötvenhatban egy rövid történelmi pillanatra fölébredt az emberiség, de sorsának intézői, manipulálói, nem engedték, hogy a fölismerésből általános tájékozottság legyen. Ötvenhatot követően ismét összefolyt minden olajos kocsonyává a világpolitikában, mialatt a bolsevizmus, véres kielégülése után tartósan berendezkedett Magyarországon.

A vezető nagyhatalmak politikájában egy pillanatra sem szerepelt olyan elem, amihez a magyar nemzet sorsáért aggódó emigrációs értelmiség érzelmeivel közeledhetett volna. Tettek szép nyilatkozatokat, de azonnal hozzátették, nem kockáztathatnak atomháborút, és hamarosan visszatértek a koegzisztenciás tárgyalásokra, amiknek a célját a kooperációban jelölték meg. Magárahagyottan temette el az otthoni nemzet a felszabadítás reményeit, és az emigráció lassan belefáradt a Nyugat „felvilágosításának” értelmetlen munkájába.

Megismétlődött a ferencjózsefi recept: a hosszú évtizedek taposómalmában az akasztófás lator

királyról ferencjós-kás katonanóták zengtek – azzal a különbséggel, hogy akkor még emlékeztek, mai napig is emlékeznek az aradi vértanúkra, de Rákosi és Kádár akasztásaira nem emlékezhet, illetve nem is tud már emlékezni a nemzetre. Október 6-án írom ezeket a mondatokat, és eszembe jut, hogy emigrációs tevékenységemnek többek között egyik fiaskója volt, hogy hiába emlékeztettem szép hagyományosan emlékező honfitársaimat, hogy ne feledkezzenek meg nemzetünk további védekező és elbukott küzdelmei hőseiről, akiket a győztesek bosszúja gyilkolt mártírokká.

*

Visszatérve az eredeti gondolathoz, mi is volt hát a szerepe – ha már ilyen simán leszerelt – a kommunizmusnak?

A kapitalizmus nem ideológia, hanem a modern gazdálkodás normális módja, amit nem lehet ideológiailag legyőzni. Tudnivaló az is, hogy a gazdálkodás normális viteléből, haszonelvű mechanizmusából hiányzik egy útjelző, ami figyelmeztet, hogy ettől kezdve az üzleti haszon közösségi érdeket sért. A hitel- és tőkés gazdálkodás lehetne tisztességes is, ha lenne felette valamilyen ellenőrző, szabályozó autoritás.

Ilyen igény már a korai kapitalizmussal szemben is jelentkezett, amit a hitelintézeti politika megelőzött és megakadályozott mindenféle hivatali korlátozást. Közgazdasági tant is létesített a korlátozások ellen, ami szerint az állami beavatkozás ártalmas a gazdasági életre, arra nincs is szükség, mert a piac mechanizmusa mindent kiegyenlít.

Majd saját kézbe vették a kapitalizmus okozta társadalmi feszültségek kezelését, politikai mozgalmak és pártok létesítésével. Egyetemek, szellemi tudományi intézetek alakultak eszmeiségi légkört teremteni az éppen kialakuló polgári társadalom élesen elkülönülő rétegei részére. A hirtelen megnövekedett ipari munkásság, tehát a nagy tömeg részére készült a kommunizmus, szocializmus, aminek keretében szembeszállhatnak a kizsákmányoló tőkével. „Marxot és Engelst egy rejtélyes szervezet kérte fel a kommunizmus eszméinek kidolgozására. Ez a sokáig titkosan működő szervezet az »Igazak Szövetsége« volt, amely később néhány hasonló csoporttal egyesült, és 1847-től a Kommunista Liga nevet viselte”. (Póli Pál – Isten Egyházának Gyülekezetei.)

A kommunista állam gazdasági működésének semmi köze ahhoz, amit a „kollektív” szó kifejez. Semmi más, mint központosított gazdaság. Amire minden kapitalista törekszik. Két évszázados illúzióban élt az emberi világ a kapitalizmus politikai megfékezhetősége tudatában. Irdatlan összegeket fektetett be a nemzetközi hitelintézeti hálózat közponzi kormányzatú (kommunista/szocialista) államok létrehozásába. Közben saját eszmerendjében hirdeti az állam kizárását a gazdálkodásból. Tudott dolog, hogy ez a tézis az Egyesült Államokban már nem téma, ott a politikai adminisztráció a Big Business irányítása alatt áll.

*

Az Egyesült Államok csillagászati összegeket fektettek be a Szovjetunióba, annak háborús felkészítésébe és sikeres folytatásába, majd felépítésébe. Kialakult a kétpólusú világhatalom, aminek valamiféle egységben kellett volna állandósulnia, de aminek helyében hosszú vita folyt „hidegháború” néven. Valójában csak Moszkva viselkedésével volt baj. A felháborodott nyugati világ megnyugtatóra antikommunista szövegekkel folyt a vita. Ez tévesztette meg a magyarokat is, amihez még hozzáadott az amerikai politika hírverése, lázadásra felszólító, segítséget kilátásba helyező közvetlen üzenetei az Amerika Hangja és a Szabad Európa Rádió útján.

*

A kommunizmusnak számos változata volt az idő folyamán. Leglényegesebb a trockista

(baloldali-leninista) – sztalinista ellentét. Előbbi a világforradalom-szemléletet követelte Moszkvától, vagyis azt, hogy onnét terjedjen szét a kommunizmus mindenhol. Sztalin viszont elsődlegesen birodalomépítő ambícióval gyakorolta a terrorhatalmat egyszemélyes diktátorként, amivel nagy gondot okozott a világépítmény építészeinek. Allűrjeiről azután sem mondott le, hogy Truman és Attlee társaságában egyike volt a három személynek, akik, a potsdami konferencián, 1945 júliusában elrendezték a világ sorsát.

A nyugati hatalmak nem tehettek mást, eltűrték az egykori postarabló kellemetlen társaságát, de elkezdtek építgetni a megfelelőbb kommunista államok csoportosulását. Tito bizonyult a megfelelő kommunizmus képviselőjére. Ehhez kapcsolható az Aracs folyóiratban Juhász György professzor írása (A jugoszláv hátizsák), amiből érzékelhető a nyugati igyekezet a kommunizmus elfogadhatóvá tételére:

„Jugoszlávia politikai csillaga 1955-ben kezdett meredeken emelkedni. A nemzetközi elszigeteltségből a Bandungi Egyezmény (1955. ápr. 24.) aláírásával tör ki Tito. A húsz ázsiai és afrikai ország által Indonéziában elindított mozgalom 1961. szeptember 7-én Belgrádban ért a csúcshoz, megalakult az el nem kötelezett országok tömbje (NATO – VSZ) kívüli mozgalma a kétpólusú világrend ellenében. Tito a fellegekben jár Nehruval és Nasszerrel, miután Hruscsov személyesen követi meg őt Belgrádban »elődje durvaságáért«. Az évtized végére az el nem kötelezettek a világ legnagyobb politikai tömörülésévé váltak. Titót és nejét Kennedy a Fehér Ház kertjében fogadja, s majd minden amerikai elnök tárgyal vele. Nixon háromszor is, s 1971 tavaszán még a forrongó Zágrábba is ellátogatott, miközben a szocialista országok vezetői persona non grata voltak Washingtonban. Míg királyok és elnökök (a mai napig) a szerény bejárattú Downing street 10-ben »jutnak be« Londonba, addig Tito előtt a Buckingham palota impozáns kapuja tárult föl.”

Mint egy mese, ahol az egykor áldozataira lövöldöző kis lesipuskás partizánt hatalmas uralkodók vendégelnek meg fényes palotáikban. Ne mondja senki, hogy a történelem nem forgatókönyv szerint folyik. Ám a lényeg a következő: A kétpólusú (US–USSR) világhatalom még nem öleli föl a Föld országait. Ezt pótolja a bandungi szervezkedés, összefogni a „Harmadik Világot”, aminek vezére és példaképe a jó kommunista Tito.

*

1953-ban lezárult a sztalini korszak. Innét kezdve nem szabály az, hogy a Szovjetunió első embere életfogytig ugyanaz. A sztalinizmus nem folytatható Sztalin nélkül, utódai fölmérik, hogy a Szovjetunió fennmaradásához rendbe kell tenni a viszonyt a nagyhatalmi világrend nyugati partnereivel. Ennek elrendezése ugyanúgy gondja a nyugati hatalmaknak. Hruscsov sajátos külügyi modorával igyekszik illeszkedni. Zárjuk rövidre az eseményeket eseményjegyzékkel:

1955. február 25. a török-iraki kölcsönös védelmi szerződés, az ún. Bagdadi Paktum létrejötte.

1955. május 9. az NSZK belép a NATO-ba.

1955. május 14. megalakul a Varsói Szerződés.

1955. május 15. az osztrák állam-szerződés aláírása.

1955. június 2. Hruscsov Canossa járása Belgrádban: szovjet-jugoszláv nyilatkozat a kapcsolatok normalizálásáról.

1955. július 18–23. a genfi szellem születése: négyhatalmi kormányfői találkozó Genfben a nemzetközi helyzetről és a német kérdéssel.

1955. szeptember 9–13. Adenauer kancellár moszkvai tárgyalásai, a diplomáciai kapcsolatok felvétele az NSZK és a Szovjetunió között.

1955. október 27. november 16. genfi négyhatalmi külügyminiszteri értekezlet Németország újraegyesítéséről, az európai békéről és biztonságról.

1956. február 14–25. az SZKP XX. Kongresszusa, a desztalinizációs politika meghirdetése.
1956. április 2. A JKSZ KB VB a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusát úgy ítélte meg, hogy a Szovjetunióban a desztalinizáció visszafordíthatatlan folyamata zajlik. Úgy értékelte, hogy a két ország közötti újabb konfliktus hipotetikus is lehetetlen, erőteljesen támogatni kell Hruscsovot, ugyanakkor pedig „elegáns módon” felmondani az amerikai katonai segílyt, hisz „ki ellen is fegyverkezünk mi”, ezzel demonstrálva, hogy Jugoszlávia valóban nem áll a Nyugat befolyása alatt. Ugyanezen az ülésen, a derűlátástól vezérelve, Tito követelte az „általános külpolitikai offenzívát minden irányban”.
1956. április 17. a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája megszűnése.
1956. július 19. Tito, Nasszer és Nehru találkozója Brioni szigetén, a békés egymás mellett élés elvének elfogadása.

*

Felhívom Olvasóim figyelmét, gondolják át, hogy ebben a kelet–nyugati összeölelkezési időszakban milyen esélye lehetett a magyar forradalomnak valamilyen, akármilyen nyugati támogatásra?

A magyarok lázadásának masszív amerikai buzdítása csak azt a célt szolgálta, hogy annak várható eseményei jobb alkupozícióba teszik az amerikaiakat szovjet világhalami partnereivel szemben.

*

1956. október 15. – Magyarország legfőbb vezetői Belgrádba utaznak Titóhoz. Előzmény: a szovjetek, enyhülést mutatva kibékültek Titóval, és Szocsiban Gerőt arra utasították, hogy a magyar kommunista párt indítson küldöttséget Belgrádba. Ez a pártküldöttség 1956. október 15-én el is indult. A küldöttségnek tagja volt Kádár is, aki néhány nappal korábban érkezett haza Kínából, és akit a moszkvai átutazása során a szovjet vezetők kitüntető figyelmességgel láttak vendégül.

A szovjet–jugoszláv viszony normalizálása megteremtette a lehetőséget a többi szocialista állam és Jugoszlávia kapcsolatainak a rendezésére. Magyarország esetében erre Rákosi országlása idején nem kerülhetett sor, mert Tito nem volt hajlandó szóba állni az 1948–53-as jugoszlávellenes sztálinista kampány egyik lehangosabb szószólójával, a Rajk-per főrendezőjével. Az 1956. júniusi moszkvai tárgyalásokon is igyekezett rávenni a szovjeteket, hogy ne Rákosival és közvetlen munkatársaival (Gerő, Hegedüs) akarják levezényelni a magyarországi változásokat. Végül október elején, a szocialista országok vezetőinek krími üdülése idején Tito a szovjetek kérésére találkozott Gerővel, akit belgrádi látogatásra hívott meg.

Október 15-én a teljes magyar csúcsvezetőség (Gerő, Hegedüs, Kádár) a jugoszláv fővárosba utazott, ahonnan csak 23-án érkeztek vissza Budapestre. A látogatáson látványosan megtörtént a kibékülés, de a válsághelyzetben ez azzal a következménnyel járt, hogy az éppen hazaérkező és meglehetősen tájékozatlan vezetők tehetetlenül és kapkodva, sőt a tüntetőket hergelve (Gerő rádióbeszéde) próbáltak reagálni az eseményekre.

*

A kedves Olvasó megjegyezte a dátumot, és a krími és belgrádi tanácskozások célját: levezényelni a magyarországi változásokat.

A fentiekből látszik, hogy a nyugati hatalmak, lényegében az Egyesült Államok, a Szovjetunió és minden egyéb kommunista állam és mozgalom éppen a legtermékenyebb állapotában volt olyan egyetértést megcélzó tárgyalásoknak, amelyek légkörébe bármiféle akadály nemcsak nemkívánatos, de éppen zavaró körülmény volt. Az akció sikere, amiben partnerek voltak

Amerika, Szovjetunió, Jugoszlávia és Magyarország felső politikai vezetői, azon múltott, miként történik az átalakulás Magyarországon. Hruscsov is, Tito is azon fáradozik, hogy a sztalinista múltat leszereljék. Hruscsov Gomulkával kiegyezett. Magyarországon a sztalinizmus lebontása már pártprogram volt. Azt se felejtjük el, hogy a Petőfi Kör alapítását még Rákosi rendelte el. Utódján, Gerőn múlik most minden.

*

Gondoljuk meg, a magyar események felforrását Rákosi újabb élre állítása, majd helyébe Gerő tétele olyan reakciót váltott ki, ami októberre már kezelhetetlenné vált. Pontosan Gerő volt az, aki rádióbeszédével kiváltotta a békés átmenet híveiből is azt, hogy – nincs tovább.

Tito pulai beszédében erről így emlékezett:

„Amikor Magyarországon egyre erősebb és erősebb elégedetlenség tört ki, éppen a kommunisták soraiban, amikor követelték, hogy Rákosi távozzék, a szovjet elvtársak látták, hogy így tovább nem lehet, megegyeztek, hogy Rákosi menjen. De hibát követtek el, mert nem engedték meg, hogy Gerő és Rákosi többi hívei is menjenek, akik a nép előtt kompromittálták magukat. Rákosi menetelét Gerő maradásához kötötték. Ez pedig hiba volt, mert Gerő semmiben sem különbözött Rákositól. Ugyanazt a politikát folytatta és ugyanazokért a hibákért felelős, mint Rákosi. Mit tehettünk mi akkor, elvtársak? Láttuk, hogy a dolgok nem mennek rendjén. ... Gerő Jugoszláviába jövelele és közös nyilatkozatunk már nem segíthetett. Az emberek Magyarországon már nem tűrték a sztálini elemeket, akik még tartották a hatalmat. Követelték eltávolításukat és követelték az áttérést a demokratizálódás útjára.”

*

Nem kockáztatunk nagyot annak megállapításával, hogy a világpolitika másképpen alakult volna az események olyan medrében, amiben létrejött volna a sztálini elhajlástól megtisztult kommunizmus elfogadása a nemzetközi rendben és a világ közvéleményében.

Budapest olajozott macskakövein nemcsak a szovjet tankok csúsztak el, hanem a tervezett kommunista világrend is.

Washington mindvégig igyekezett megtartani a Szovjetuniót. Mondjuk ki: a nagy világátrendezés partneréül. Reagan elnök 1988 nyarán Moszkvába utazott. Ekkor írtam az alábbiakat a Magyar Életben:

– Amerika nem követeli meg a Szovjetunióknak olyan átalakítását, ami a kommunizmus lényegét, elvi alapjait érintené. Ellenkezőleg, a Szovjetunió az „antikommunista” amerikai elnök szájából dicséretet kapott Moszkvában a kommunista elvek végrehajtásáért: „...As wartime allies, we came to know in a special way. But in a broader sense the American people, like the rest of the world, admire the saga of the peoples of the Soviet Union – the struggle to build a society, the evolution into a modern State...” Ez már több, jóval több, mint amiért – állítólag – Moszkvába utazott Reagan elnök. Utazása előtt azt a magyarázatot kaptuk, hogy a béke érdekében tudomásul kell venni, hogy másféle társadalmi-hatalmi forma is van, és ezt azért kell tudomásul venni, mert fegyveres ereje vetekszik a szabad világ erejével. De úgy látszik, az öreg színésznek moszkvai fellépésére új szövegkönyvet nyomtak a kezébe: dicsérni kell a kommunista társadalomépítést, a „modern” államba fejlődést. Szerepkönyv ez, jobb, ha így fogadjuk el, mintha azt mondanánk: hova lett a gerinc ebből az emberből, aki még 3 évvel ezelőtt is így nyilatkozott: „...We are all aware of those many nations that are the victims of totalitarian ideologies, ruthless regimes, and occupying armies. ...” Reagan elnök fentebb idézett moszkvai mondatában a Szovjetunió népét és az Egyesült Államok népét emlegette. Ebben a retorikában nagy veszélyt látunk, egyrészt mert meghamisítja a történelmet, másrészt a mai valóságnak sem felel meg. A Szovjetunió népe nem építője annak a társadalmi formának,

amiben ma szenved, hanem áldozata. Amerika népe aligha változtatta meg véleményét a kommunizmusról, aminek a természetéről a híripar torzításai ellenére is meg lehet az elutasító véleménye. A nagy veszély itt abban mutatkozik, hogy az USSR vezető rétege (ha nem is az egész), és az USA vezető rétege (nyilván nem is az egész) olyan viszonyra lépett most Moszkvában, aminek az egész emberiségre kiható következménye lehet. Reagan is, Gorbacsov is utalt arra, hogy most egy új világrend kezdődik. Ma még talán nehéz felmérni, hogy ez gyakorlatban mit jelent, de ha a hidegháborús időszak végét azzal köszönti egymásnak a két nagyhatalom kormánya, hogy ezentúl a világigazgatásban egymás partnerei lesznek, milyen lesz a gyakorlat akkor, amikor akaratuk érvényesítésére egymást kiegészítő intézkedéseket hoznak. Nyugat demokratikus kormányai, élen az Egyesült Államokkal, a hidegháborús korszak kezdetén kommunistaellenesnek, szabad világnak nevezték magukat. Ezek a kifejezések szép lassan elmaradtak, a sajtó egyre-másra csak kigúnyolta az antikommunistákat, és megindult a nagy barátkozás. Még megérjük, az antikommunizmus épp úgy törvényt üldözött lesz mindenütt, mint az antiszemitizmus. Ha jól odafigyeltünk, nem is annyira a kommunizmussal volt baja a nyugati világ teoretikusainak, hanem csak Sztalinnal, majd a sztalinizmussal.” (Idézet a Magyar Élet 1988. június 16-i számából.)

Mégegyszer idézet:

San Francisco szabad levegőjét élvező és amerikai egyetemeken tanító (!) Mikhail Gorbacsov ezeket mondta 1987-ben a bolsevik forradalom 70. évfordulóján: „A peresztrojka célja, visszaállítani elvben és gyakorlatban a Lenin féle szocialista világnézetet. A párt érdeke mindenekelőtt a legfontosabb. Új világ felé haladunk, a kommunizmus világa felé. Erről az útról soha nem térünk le. Egyetlen látomásunk van, és ez a kommunizmus végső győzelme.” (APN, 1989. jan.-febr.)

*

A két nyilatkozat és a Szovjetunió hamarosan bekövetkezett széthullása ellentétben áll egymással. A valószínűség változatai:

1. A nyilatkozatok idején a két nagyhatalom vezetői a világ eljövendő rendjét a kommunizmus elveivel látják megvalósíthatónak.
2. Gorbacsov egy naív balek, akit behúztak a csőbe, elhitették vele, hogy a nyugati világ is kommunista lesz, ha liberalizálja a Szovjetuniót.
3. Gorbacsov elárulta a Szovjetuniót, megtagadta a kommunizmust, összeomlasztotta a szovjet államot, amit a nyugati pénzintézetek eladósítottak.
4. A bevezetett reformok hatására és az ideológia hiteltelenné válása miatt a szovjet rendszer összeomlott.

*

Oroszország kettős változáson ment át. Elvetette az egypártrendszerű szovjetállamot, parlamenti demokráciát vezetett be. Majd a változással elfogadott liberalista-internacionalista nyitott gazdaságot leváltotta nemzeti érdekű, állami ellenőrzés alá vetett gazdálkodásra. Egyszerűen szétkergette az új vezető, Putyin azt a fajta társaságot, amilyen volt a SZDSZ Magyarországon. Ez nem maradhatott következmények nélkül, a globalista hitelintézeti behatolás megszüntetése, az orosz gazdasági térségből való kirekesztése világrendezői érdekeket sért. Oroszország ezzel kilépett abból a politikai folyamatból, amiben 1917 óta kijelölt szerepe volt. Amiben egy időre, a kétpólusú időszakban világhatalmi partner volt. Ezt követte logikusan Ukrajna kiszakítási kísérlete az orosz érdekeltségből. Valójában sokkal többről van szó, de ez már más téma.

*

Több ezer fős, egy-két napon belül bevethető, előretolt készütségi erő felállításáról döntöttek szeptember 4–5-i walesi csúcstalálkozójukon a NATO tagállamai, válaszul a keleti határokon megjelent orosz fenyegetésre – jelentette be Brüsszelben Anders-Fogh Rasmussen, az észak-atlanti szövetség főtitkára. Rasmussen a védelmi kiadások növelésére vonatkozó kötelezettségvállalást vár a szövetség tagjaitól.

Az orosz kihívásra adandó válaszként a kollektív védelem megerősítését célzó intézkedéseket készül elfogadni a walesi csúcstalálkozásán az Észak Atlanti Szerződés Szervezete, amelyek közül kiemelkedik egy néhány ezer fős, nagyon rövid időn – egy-két napon – belül bevethető készütségi erő felállítása – jelentette be Brüsszelben a NATO főtitkára.

*

A Szovjetunió csak látszólagos ellenség volt, a mai Oroszország... **Csapó Endre**